

.. בגין אינו איש גדול. לדעתי הוא איש קטן. עם

כמה תכונות חיוביות מאד. בסופו של דבר, הוא בא מיהופיץ."

הברית, ושהשיג אז הישגים תעמולתיים ודיפלומטיים שההימו את ארצות-הברית והיישוב היהודי בארץ. אחת מזרועותיו של ועד זה הביאה ארצה את האוניה "אלטלנה", שעל סיפונה היה גם שמואל מרלין. עם הקמת המדינה היה מרלין המארגן הראשי של תנועת-החרות החדשה, וכיהן כחבר-בכנסת מטעמה בכנסת הראשונה. לאחר-מכן התרחק מבגין. כיום הוא עומד בראש מוסד-מחקר בניו-יורק, מרצה שם על ענייני המרחב וכתב שורה של ספרים על הסיכסוך הישראלי-ערבי, ביניהם מחקר-ענק של יומת-השלום של הנשיא התוניסאי חביב אל-בורגיבה ב-1965. לפני כמה ימים, ערב שובו לארצות-הברית, העניק מרלין לאורי אבנרי את הראיון הבא, בתגובה על הכתבה על איש-השנה בגין.

בשבעות האחרונות ערך שמואל מרלין ביקור-מולדת, ותוך כדי כך קרא בפעם הראשונה את הכתבה הגדולה על איש-השנה תשל"ז, מנחם בגין ("העולם הזה" 2088). תגובתו היתה: "העכבר הוליד הר".

מרלין, יליד 1910, היה בן 24 כאשר הכיר את מנחם בגין, שהיה אז בן 21. אז כבר היה מרלין איש חשוב בתנועה הרוויזיוניסטית, ממקורביו של זאב ז'בוטינסקי, בעוד שבגין היה עסקן צעיר של בית"ר בוורשא.

בשנים שלאחר-מכן, שיתף מרלין לא פעם פעולה עם בגין, ולא פעם התרחק ממנו. במלחמת-העולם השנייה הקים, יחד עם הילל קוק ("פיטר ברגסון"), את "הוועד לשיחורור האומה", שניהל את המאבק המדיני של אצ"ל בארצות-

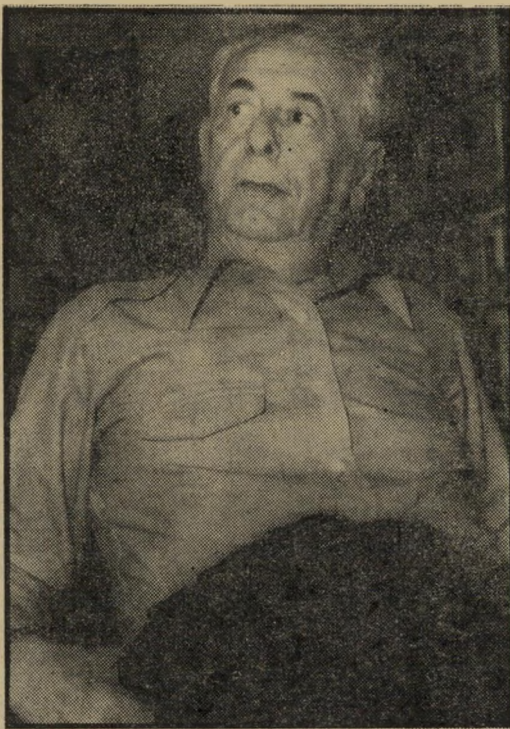
בגין הוא

ההיפך מז'בוטינסקי

ישבתי בקצה השני של השולחן. קמתי ולקחתי אותה. הייתי בטוח שהוא כותב לי איזו הצעה. בפתק היה כתוב, בעברית: "קראתי היום את שני מאמריו * על חמישנים. אתה הבינות לכוונות הכי כמוסות שלי. תודה."

על הדוגמה של הדלת החורקת ** חזר ז'בוטינסקי פעם מים רבות, בכל פעם שדיבר על הקיצוניים דאז — אני, ירמיה הלפרין, מנחם בגין ואחרים.

בגין לא יוחד
על שלמות
חצי המולדת

שמואל מרלין

ידין הוא אפט מרובע

ב-1938 התקיים מושב של מועצת התנועה (הצ"ח). המכסימליסטים (כפי שקראו לנו אז) דיברו נגד הפור לטיקה של ז'בוטינסקי. אמרנו שצריכים להעביר את נקודת-הכובד לפעולות אלימות ("מיט כויח"). לז'בוטינסקי לא היתה סבלנות. הוא הפסיק את האנשי שים שדיברו, נכנס לדבריהם ואמר: "שב, מספיק, אני כבר יודע את הרעיון!"

הייתי האחרון ברשימת הנאמים. ראיתי שהוא לא נותן לדבר. אז התחלתי ואמרתי: "אדוני, אני מקווה שלא תפסיק אותי. ביגלל סיבה פשוטה מאד: כל מה שאני אגיד, הם דברייך שלך." ובאמת בניתי נאום, שלא היה בה אף מילה אחת שלי. ציטטתי את הכל: "שא אש להצית, אין דבר", "למען ההוד הנסתר", "כי שקט הוא רפשי". הזכרתי איך נפגש עם מרקו ברוך, הציוני התימני הוני ***, שעזמו ביקר ליד שער טיטוס, ומרקו ברוך לקח צבע או גיר וכתב, "שא אש להצית", וז'בוטינסקי לא הבין את הרעיון. אז הסביר לו מרקו ברוך שלא ישי מו לב לבעיית היהודית, אם לא יעשו סקנדלים, אלימות, שיכרית את דעת הקהל לשים לב.

ז'בוטינסקי התנגד לטרור. הוא היה מתווכח אלה פעם מים עם דבריו של גתה, בפרלוג של פאוסט. מה היה קודם, המילה או המעש? ז'בוטינסקי אמר: "בראשית ברא אלהים את הפוליטיקה." בפוליטיקה אפשר להשיג תמש גם במילים וגם במעשים. אפילו, במקרים יוצאים מן הכלל, במעשי-טרור. אבל צריכים להבין שזה רק מרי

* ז'בוטינסקי ביקש להנהיג בעיברית את השימוש בגוף שלישי כצורת אדיבות. גם בגין נהג לדבר כך, עד אמצע שנות ה-50.

** הכוונה לדברים שבהם הישווה ז'בוטינסקי נאום של בגין לרעש הצורם וחסר-התועלת של זלזל חלודה המס' תובבת על ציריה.

*** מראשוני הציונים, אנארכיסט.

לעולם איני חש הערצה מוגזמת לאנשים גדולים. אף על פי שהכרתי בימי-חי סופרים גדולים, ראשי ממשלות ואמנים, לא התרשמתי באופן מוגזם. אני, מטיבעי, סקפטי. האיש היחיד בכל ימי-חי שהרגשתי שהוא אדם עניין, אף על פי שאני מכהיש ישי דבר כזה, היה זאב ז'בוטינסקי.

הייתי איתו ימים וילות ושנים, ותמיד היתה לי ההרגשה הזאת, שהוא היהודי הגדול ביותר בהיסטוריה של העם. אולי משה היה אדם יותר גדול, אבל את משה

ז'בוטינסקי לא העריך
אח בגין
ולא אהב אותו

לא הכרתי, ואיני יודע עד כמה הפרטים על חייו בתנ"ך מדויקים.

כשהעבירו את עצמותיו ארצה, אני התנגדתי. הילל קוק ואני כינסנו מסיבת-עיתונאים והסברנו שעכשיו קובי רים את ז'בוטינסקי באמת.

ז'בוטינסקי היה איש של ניגודים וסתירות. הוא גם היה פאראדוקסאלי.

אח לך דוגמה אחת. כשהוועדה-הפעל העולמי של הצ"ח (ההסתדרות הציונית החדשה) היה בלונדון, ב-1935, היתה הצעה לסדר-היום להעביר חלק מן הוועדה-הפעל לוורשא, ללב האומה. אמרו ושאלו טעם בכך שהמנהיגות של תנועה כליכך גדולה, שהמוני חבריה חיים בפולין, תשב בלונדון. זה עורר פלוגתא חריפה מאד. אותם חברי רים שלא היו מועמדים לעבור לוורשא, דיברו בהתלהבות בעד ההצעה, ואלה שהיו צריכים לעבור לוורשא דיברו בחירוף-נפש נגדה.

הוויכוחים היו סוערים. בישיבה אחת, שהתחילה ב-שמונה וחצי בערב, הפך הוויכוח אישי ופרסונלי. לפני חצות כבר לא ישבו האנשים ליד השולחן. הם קמו מתוך כעס והתרגשות, ורק ז'בוטינסקי נשאר יושב. הם צעקו והאשימו זה את זה בארבע ושות, באידיש, ברוסית, באנגלית ובפולנית. ז'בוטינסקי ישב חיוור ועצוב, וניסה להגיד להם "רבותי, הרי זה יוכוח, ולא צריכים להעליב אחד את השני." אבל זה לא עזר. העלבונות עפו בשצף-קצף, היר נטף מן הפה.

שבועיים לפני זה פירסמתי ביקורת על הרומאן של ז'בוטינסקי, חמישנים. זו היתה מסה ארוכה מאד, שהודר פסה בהרבה עיתונים על פני שני עמודים שלמים. במאמר תיאירתי ז'בוטינסקי אחר, שונה מהידוע בעולם. בעולם היה ידוע כמיליטאריסט, כאידיאולוג קיצוני, כדוגמאטי. האמת היא שבספר הזה גילה את האופי האמיתי שלו,